

AJAKAVA: TEGEVUSED, TÄHTAJAD JA RISKIANALÜÜS

Märkus: Seoses puhkuste perioodiga ning seetõttu, et kohe uuringu alguses on vajalik AKIle isikuandmete töötlemiseks taotluse esitamine (et see saada õigeaegselt), sooviksime lepingu sõlmida augusti esimesel nädalal, et meil jääks koos Tellijaga piisavalt aega AKI taotluse ettevalmistamiseks, nii, et saaksime selle esitada septembri alguses, kohe kui puhkuste periood on lõppenud. Nii optimeerime projekti ajaliskulgu. EBIN taotluse saame esitada septembrikuus - oktoobrikuu voo (septembris voo ei toimu). Arvestame, et kooskõlastuste vormistamiseks kulub ligikaudu üks kuu (alates taotluse ülevaatamisest), aga võib minna ka kauem. Kokkuleppel Tellijaga, oleme valmis alustama projektiga ka varem (juulikuus), kuid see suurendab riski, et projekti algus võib venida puhkuste tõttu. Kokkuleppel Tellijaga oleme valmis alustama ka ühe kuu võrra hiljem (septembris).

Algus	Lõpp (tähtaeg)	TEGEVUS	OODATAV TULEMUS (alameesmärgid)	VASTUTAVAD ISIKUD	Riskid (R) ja nende maandamise meetmed (M)
1.08.23	4.08.23	Läbirääkimised ja lepingu sõlmimine	Uuringu lõplik metoodika on läbi arutatud ja kokku lepitud Tellijaga. Rollijaotused AKI loa taotlemisel on selgelt määratletud.	Gerly Tamm	R: AKI loa taotlemisel on rollijaotust raske määratleda. M: RAKEI on kogemusi AKI lubade taotlemisel ning rakendamine oma meeskonna oskusteavet, et võimalikud takistused ületada.
5.08.23	25.08.23	AKI ja EBIN taotluste ettevalmistavad tegevused: andmebaaside haldajatega suhtlus, tunnuste esmavalik, andmete kvaliteedi kohta eelpäringud, vajadusel Tellijaga tunnuste valiku korrigeerimine. (Uurime lisaks, kas eetikakomitee kooskõlastus on mõnede uuringu komponentide juures vajalik ja arutame Tellijaga uuringu tulemuste teadusliku avaldamise võimaluse üle. Kui on vajalik, alustame selle koostamist.)	AKI ja EBIN taotluste koostamiseks on ettevalmistavad tegevused tehtud. Olemas on esmane tunnuste valik, teadmine nende kvaliteedist ning kogu lisainfo, mida on taotlusteks tarvis.	Lisanna Lehes ja Liina Haring	R: Andmebaaside haldajatelt ei saa piisavalt informatsiooni tunnuste kohta. M: RAKEI on varasemad kogemused samade andmebaaside andmete analüüsimisest, mistõttu aimame, millised tunnused on saadaval. Vajadusel uurime kolleegidelt lisa.

Algus	Lõpp (tähtaeg)	TEGEVUS	OODATAV TULEMUS (alameesmärgid)	VASTUTAVAD ISIKUD	Riskid (R) ja nende maandamise meetmed (M)
26.08.23	1.09.23	Teaduskirjanduse ja varasemate uuringute arvestamine tunnuste valikul (ehk täiendav eeltöö tunnuste valikuks).	Läbi töötatud kirjanduse põhjal on valitud 2019-2022 Eestis narkosurma surnud inimeste profiili kõige paremini kirjeldavad tunnused (arvestades olemasolevaid andmeid).	Lisanna Lehes ja Liina Haring	R: Pole piisavalt kirjandust või materjali, millelt järeldusi teha. M: Uurime lisainfot ekspertidelt.
5.08.23	8.09.23	AKI ja EBIN taotluste kirjutamine koostöös Tellijaga. (Kui vajalik, ka eetikakomitee kooskõlastus ¹). Tulevaste andmepäringute ettevalmistamine (tunnuste valik, kirjeldused)	AKI taotlus on valmis esitamiseks. (Eetikakomitee kooskõlastus on esitamiseks valmis).	Lisanna Lehes ja Liina Haring ja Gerly Tamm + Tellija	R: AKI taotlus ei sisalda kõiki tunnuseid, mida tegelikult andmebaasidest oleks vajalik pärida, kuna puudus info selle kohta. M: Küsime lisa ekspertidelt ning uurime andmebaaside haldajatelt juba varakult andmete olemasolu ja tunnuste nimetuste kohta. R: Taotlus lükatakse tagasi või selles tuleb teha muudatusi. (M: Meil on varasemast positiivseid kogemusi taotluste koostamisel ja meeskond on kursis hea teaduseetika tavaga, nii et oskame arvestada uuringu läbiviimisel ja taotluse koostamisel andmekaitse jm aspektidega.)

¹ Tingimusel, et vajalik on ka eetikakomitee kooskõlastus arvestame sellega, et kõige varasem aeg TÜ eetikakomiteele taotluse esitamiseks on 10. august 2023 (juulikuus koosolekuid ei toimu). Kuid koosolek ise toimub 21.08.23. Palume vajadusel pikendada esitamistähtaega nii, et esitaksime taotluse enne 21.08.23, et uuringu ajakavas püsida.

Algus	Lõpp (tähtaeg)	TEGEVUS	OODATAV TULEMUS (alameesmärgid)	VASTUTAVAD ISIKUD	Riskid (R) ja nende maandamise meetmed (M)
5.08.23	8.09.23	Ekspertintervjuu - grüpiintervjuu (1 tk): uurime kahelt sõltumatult ekspertidelt (nt teadlane-kriminoloog-epidemioloog vs praktik-psühhiaater) Eesti 2019-2022 narkosurmade võimalike põhjuste ja surnute eeldatavate karakteristikute kohta. Kokkuvõtte kirjutamine.	Ekspertidelt on saadud sisend andmeanalüüsi läbiviimiseks. Intervjuu kokkuvõtte on valmis.	Lisanna Lehes	R: Ekspertid ei nõustu intervjuud andma või me ei leia sobivat ühist aega. M: Vajadusel asendab intervjuueerijat mõni teine meeskonnaliige või RAKE töötaja nii, et intervjuud saavad edukalt tehtud.
8.09.23	8.09.23	AKI taotluse esitamine	AKI taotlus on esitatud	Tellijal saadab taotluse välja kui vastutav töötaja.	R: AKI taotlus lükatakse koheselt tagasi vormistuslike vm tehniliste igade tõttu, M: Koostame taotluse koostöös Tellijaga ning võtame arvesse kõiki nüansse, mis on AKI kodulehel kirjeldatud, samuti arvestame oma varasemaid kogemusi AKI taotluste koostamisel.
8.09.23 verstapost: uuringu alustamiseks on eeltöö tehtud ja AKI taotlus on esitatud.					
8.09.23	19.09.23	EBIN taotluse kirjutamine ja tunnuste valimine ning suhtlus TEHIKu haldajaga jätkub.	EBIN taotlus on valmis esitamiseks.	Gerly Tamm, Liina Haring ja Lisanna Lehes	R: TEHIKu tunnuste valik osutub oodatust keerukamaks. M: Meeskonda kuulub psühhiaater, kes aitab valida TEHIKUS olemas olevate andmete seast kõige informatiivsemad.
19.09.23	19.09.23	EBIN taotluse esitamine.	EBIN taotlus on esitatud.	Tellijal saadab taotluse välja kui vastutav töötaja.	R: EBIN taotluse ülevaatamiseks võib kuluda 25 päeva (alates koosolekust, mis toimub 10.10.23) ja on väga suur risk, et TEHIKu andmetele ligipääsuks on vajalik selle olulisust tõendada. M: Meil on varasemaid kogemusi TEHIKU andmepäringutega ning teadvustame riski, et nende andmete laekumine võib pikalt venida. Alternatiivina kasutame teiste andmebaaside andmeid – nt narkomaaniravi register.

Algus	Lõpp (tähtaeg)	TEGEVUS	OODATAV TULEMUS (alameesmärgid)	VASTUTAVAD ISIKUD	Riskid (R) ja nende maandamise meetmed (M)
8.09.23	1.10.23	Andmepäringute ettevalmistamine.	Päringud on ette valmistatud (päringute tekstid on valmis, tunnused on kirjeldatud).	Lisanna Lehes ja Liina Haring	R: Päringute sisu pole piisavalt täpne, sest pole teada täpselt, millisel kujul ja millised andmed on andmebaasides olemas. M: Teeme põhjaliku eeltöö ja suhtleme nii ekspertide kui andmebaaside haldajatega, et oleks selge, milliseid andmeid pärida saame ja millisel kujul.
19.09.23	1.10.23	AKI taotluses muudatuste tegemine (vajadusel). EBIN taotluses muudatuste tegemine (vajadusel). Taotlus(te) taasesitamine (vajadusel).	Taotlused on taasesitatud koos muudatustega.	Lisanna Lehes, Liina Haring, Gerly Tamm + Tellija	R: Muudatusi on vaja teha nii palju, et see viib ajakava nihkesse. M: Meil on ajakavas 2-nädalane puhver sellisteks juhtudeks. Suhtleme tihedalt AKIga selleks, et kooskõlastuseni jõuda võimalikult kiiresti.
1.10.23 – II verstapost AKI kooskõlastus on olemas.					
1.10.23	10.10.23	Andmepäringute tegemine andmebaasidesse, päringute täiendamine ja täpsustamine (vajadusel).	Päringud on tehtud (v.a. TEHIK)	Lisanna Lehes ja Liina Haring	R: Erinevatesse andmebaasidesse päringute tegemine võib olla erinevate protseduuridega ning võtta erineval määral aega, mistõttu ei ole võimalik seda teha paralleelselt korraka kõikidesse andmebaasidesse. M: Vajadusel kaasame lisatööjõudu, kui on vaja paralleelselt tegeleda mitme erineva andmebaasi päringutega ja need võtavad oodatust rohkem aega.
10.10.23	1.11.23	Andmete laekumine. Pidev suhtlus andmebaaside haldajatega. Sh TEHIKU haldajatega suhtlus päritavate andmete teemal– hoiatame ette, et teeme päringu kohe kui EBIN kooskõlastus olemas ning palume võimalusel olla valmis andmed edastama kahe nädala jooksul alates päringu esitamisest.	Andmed on laekunud. (v.a. TEHIK)	Lisanna Lehes	R: Andmed ei laeku oodatul kujul või õigel ajal. M: Suhtleme pidevalt Tellijaga ja andmebaaside haldajatega, et vältida kommunikatsioonivigu. Soodustame andmete õigeaegset laekumist läbi kokkulepete sõlmimise ja meeldetuletuste saatmise.

Algus	Lõpp (tähtaeg)	TEGEVUS	OODATAV TULEMUS (alameesmärgid)	VASTUTAVAD ISIKUD	Riskid (R) ja nende maandamise meetmed (M)
15.10.23	1.11.23	Andmete puhastamine ja esmased analüüsid juba selleks hetkeks laekunud andmetelt.	Esimesed analüüsid on tehtud.	Lisanna Lehes	R: Andmeid on nii vähe, et neilt ei saa veel analüüse teha. M: Ajakavas on meil olemas 2-nädalane puhver selleks, et ära oodata kõigi andmete laekumine.
15.10.23	1.11.23	Aruande struktuuri kokkuleppimine Tellijaga (kirjavahetus emailitsi ja vajadusel kohtumine Teamsis)	Struktuur on kokku lepitud.	Gerly Tamm	R: Ei jõuta kokkuleppele, mida lõpparuandes kajastada. M: See risk on äärmiselt väike. Teeme koostööd Tellijaga kogu uuringu vältel, nii et lõpparuande sisu vastaks Tellija ootusele.
15.10.23	1.11.23	Aruande sissejuhatava osa kirjutamine.	Sissejuhatuse mustand on valmis.	Lisanna Lehes, Gerly Tamm	R: Sissejuhatust ei saa kirjutada, kuna andmeid veel pole, mistõttu pole teada, millised andmed saavad aruandes kajastatud. M: Täiendame aruannet jooksvalt nii, et kõik selle osad oleksid koheivselt seotud.
1.11.23 – III verstaapost: analüüsiks vajalikud andmed on vähemalt 90% ulatuses laekunud.					
1.11.23	10.11.23	Andmete puhastamine, kategooriate valik ja loomine, tunnuste loomine, andmebaasidest tunnuste liitmine ühte suurde andmestikku.	Andmestik on puhastatud ja kasutamiseks valmis. (v.a. TEHIKu andmed)	Lisanna Lehes, Gerly Tamm ja Liina Haring	R: Andmete liitmine on oodatust keerukam. M: Meil on meeskonnas varasemaid kogemusi väga keerukate andmete töötlemisel. Vajadusel küsime lisa kolleegidelt RAKEst.
5.11.23 – IV verstaapost: EBIN kooskõlastus on olemas.					
5.11.23	10.11.23	TEHIKu andmepäringu esitamine.	TEHIKu andmepäring on tehtud.	Tellija esitab päringu kui andmete vastutav töötleja.	R: TEHIKu andmepäringu tegemine võib osutuda keerukamaks, kuna ette tuleb valmistada täpne päring koodidega (milliseid andmeid soovime). M: Meil on varasemaid kogemusi TEHIKu andmetega ning meeskonda kuulub ka arst, kellel on ülevaade koodide süsteemist, nii et suudame päringu koostada piisava täpsusastmega.

Algus	Lõpp (tähtaeg)	TEGEVUS	OODATAV TULEMUS (alameesmärgid)	VASTUTAVAD ISIKUD	Riskid (R) ja nende maandamise meetmed (M)
15.11.23	20.11.23	Andmete täiendav puhastamine TEHIKU andmete liitmine andmestikule.	Andmestik on valmis (sh TEHIKu andmed)	Lisanna Lehes	R: TEHIKU andmed on poolikud või keeruka struktuuriga, nii et nende liitmine on oodatust keerukam. M: Kasutame erinevaid tehnilisi lahendusi andmete liitmiseks (R, Python).
15.11.23	20.11.23	Juhtumi valimine teekonnanalüüsiks.	Juhtumid on valitud (2 eriilmelist isikut)	Liina Haring	R: Üht "keskmist" juhtumit, mil illustreeriks narkosurma surnud inimese teekonda on raske leida, kuna kõik on väga eriilmelised. M: Kuna tegu on kvalitatiivse analüüsiga, siis "keskmist" ei olegi olemas, see tähendab, et valime illustreerimiseks juhtumi, mis läheb kokku kirjeldava statistika "keskmisega" kõige paremini, kuid näitlikustab hästi ka seda, et kirjeldav statistika ei pruugi tabada kõiki narkosurma surnud inimese profiili nüansse.
20.11.23 – V verstaapost: andmestik on kokku liidetud, puhastatud ja kasutamiseks valmis					
20.11.23	20.12.23	Kirjeldav statistika ja analüüsi kokkuvõtte kirjutamine.	Kirjeldav statistika on tehtud.	Lisanna Lehes	R: Andmete kvaliteet on madala või sisaldab palju puuduvaid väärtusi, mistõttu tulemuste usaldusväärsus on madal. M: Jätame analüüsist välja "kahtlased" tunnused, millelt pole võimalik kvantitatiivseid järeldusi teha (nt suure hulga puudevate väärtuste tõttu).
20.11.23	20.12.23	Võrgustikuanalüüs ja sellest kokkuvõtte kirjutamine.	Võrgustikuanalüüs on tehtud.	Gerly Tamm	R: Andmeid pole piisavalt, et analüüsi teostada. M: Vähendades tunnuste hulka, mida analüüsi kaasata on võimalik see läbi viia ka väiksemal hulgal andmetelt, keskendudes tuumiktunnustele ja nende omavaheliste seoste kirjeldamisele.
20.11.23	20.12.23	Juhtumianalüüs (teekonnanalüüs) ja sellest kokkuvõtte kirjutamine.	Juhtumianalüüs on tehtud.	Liina Haring, Gerly Tamm	R: Juhtumi kohta pole piisavalt materjali. M: Valime sellise juhtumi, mille kohta on

Algus	Lõpp (tähtaeg)	TEGEVUS	OODATAV TULEMUS (alameesmärgid)	VASTUTAVAD ISIKUD	Riskid (R) ja nende maandamise meetmed (M)
					piisavalt andmeid, et selle inimese teekonda ajateljel kuni surmani illustreerida. Valime juhtumi aastast 2022, et kirjeldada tema eluteed 2019 kuni 2022 aastatel (sel perioodil tema kohta olemas olevatelt andmetelt). Vajadusel teeme selle juhtumi kohta täiendavaid andmepäringuid.
1.12.23	8.01.24	Tulemuste süntees ja aruande kirjutamine ja toimetamine.	Tulemused on sünteesitud, esmased järeldused on tehtud ja aruande esmaversion on valmis.	Lisanna Lehes, Gerly Tamm	R: Tulemusi ei saa veel sünteesida, sest mõni analüüs on veel poolik. M: koordineerime meeskonnas analüüside läbiviimist nii, et saaksime alustada tulemustega sünteesiga detsembri alguses.
8.01.24 – VI verstaapost: kõik analüüsid tehtud ja esimene mustandversioon aruandest valmis					
12.01.24	12.01.24	Aruteluseminar Tellija esindaja, RAKE meeskonna ja narko-ekspertidega (2 tk). Seminari eesmärgiks on üle vaadata uuringu tulemused ja teha sellest järeldused, kuidas seda informatsiooni saaks Eesti ühiskonna hüvanguks kõige paremini ära kasutada.	Seminaril osalejatelt on saadud sisend aruande täiendamiseks.	Gerly Tamm, Lisanna Lehes, Liina Haring, Tellija, 2 eksperti	R: Seminari jaoks on raske leida ühist aega. M: Oleme paindlikud aja leidmisel ning viime selle (vajadusel) läbi Teamsi vahendusel.
13.01.24	29.01.24	Aruande täiendamine ja toimetamine.	Aruanne on täiendatud.	Lisanna Lehes, Gerly Tamm	R: Aruande täiendusi on vaja teha väga palju, nii et seda ei ole võimalik õigeaegselt ära teha. M: Vajadusel kaasame aruande täienduste tegemisse ka eksperdi või RAKEst lisatööjõudu.
29.01.24 – VII verstaapost: lõpparuanne on Tellijale üle antud ja aktsepteeritud.					
1.02.24 – Uuringu lõpp					

Lühiülevaade ajakavast:

Tegevused	august	september	oktoober	november	detsember	jaanuar
Läbirääkimised ja leping.	■					
AKI ja EBIN taotluste ettevalmistavad tegevused.	■ ■ ■					
Eeltöö tunnuste valikuks.		■				
AKI ja EBIN taotluste kirjutamine.	■ ■ ■ ■					
Ekspertintervjuu. Kokkuvõtte kirjutamine.	■ ■ ■ ■					
AKI taotluse esitamine		■				
EBIN taotluse kirjutamine ja tunnuste valik.		■ ■ ■				
EBIN taotluse esitamine.			■			
Andmepäringute ettevalmistamine.		■ ■ ■				
Taotlustes muudatuste tegemine.		■ ■				
Andmepäringud.			■ ■			
Andmete laekumine.			■ ■ ■			
Andmete puhastamine ja esmased analüüsid.			■ ■			
Aruande struktuuri kokkuleppimine.			■ ■			
Aruande sisesehatava osa kirjutamine.			■ ■			
Andmete puhastamine ja liitmine.				■ ■		
TEHIKu andmepäringu esitamine.				■ ■		
Andmete täiendav puhastamine. TEHIKU andmete liitmine.				■		
Juhtumi valimine teekonnanalüüsiks.				■		
Kirjeldav statistika ja analüüsi kokkuvõtte kirjutamine.				■ ■ ■ ■ ■		
Võrgustikuanalüüs ja kokkuvõtte kirjutamine.				■ ■ ■ ■ ■		
Juhtumianalüüs ja kokkuvõtte kirjutamine.				■ ■ ■ ■ ■		
Tulemuste süntees ja aruande kirjutamine ja toimetamine.					■ ■ ■ ■ ■ ■	
Aruteluseminar.						■
Aruande täiendamine ja toimetamine.						■ ■ ■ ■ ■
Uuringu lõpetamine						■

UURINGU ARUANDE ESIALGNE STRUKTUUR

1. Sisukokkuvõte (eesti keeles)
2. Sisukokkuvõte (inglise keeles)
3. Sisukokkuvõte (vene keeles)

4. Sissejuhatus ja uuringu taust
 - 4.1. Eesti narkopoliitika põhisuunad, uuringu vajadus ning eesmärk
 - 4.2. Narkootiliste ainete tarvitamine ja narkosurmad Eestis: lühikokkuvõte varasematest uuringutest
 - 4.3. Narkosurmade peamised mõjutegurid: eksperthinnangute ja teaduskirjanduse lühikokkuvõte

5. Metoodika
 - 5.1. Uuringu läbiviimise üldine kirjeldus ja uurimisküsimused
 - 5.2. Valim
 - 5.3. Registrid
 - 5.4. Analüüsimeetodid

6. Tulemused
 - 6.1. Kirjeldav statistika: ülevaade 2019-2022 narkosurmatest
 - Sotsiaaldemograafilised näitajad (sugu, vanus, elukoht, perekond, emakeel)
 - Narkootiliste ainete tarvitamine (vanus alustamisel, ained, sõltuvus ja ravi, riskeeriv käitumine ja suitsidaalsus, surmava üledoosiga seotud asjaolud)
 - Ühiskonnas osalemine: töötamine ja haridus
 - Tervis (kroonilised või rasked haigused, psüühikahäired, ravi)
 - Õigusrikkumised (karistused, programmid ja õigusrikkumised)
 - 6.2. Võrgustikuanalüüs: narkosurmade mudel Eestis
 - 6.3. Juhtum: teekonna kirjeldus

7. Järeldused
 - 7.1. Surnute profiil
 - 7.2. Riskitegurid ja kaitsvad tegurid
 - 7.3. Võimalikud sekkumiskohad ja soovitused ennetustöös

8. Lisad. Täiendavad joonised, tabelid ja infograafika. Metoodika täpsustused.

Uuringu aruanne sisaldab lisaks kirjeldavale tekstile illustreerivaid jooniseid, tabelleid ja skeeme, mis aitavad mõtestada tulemusi ning visualiseerida uuringu peamisi leide.